

पश्चिमवाहिनी नदीखोऱ्यातून (कोकण) अतिरिक्त
पाणी मराठवाडयात वळविण्यासाठी प्राथमिक
अभ्यास करणेसाठी समिती गठित करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन

जलसंपदा विभाग

शासन निर्णय क्र.संकीर्ण-२०१९/(११२/२०१९)/जसंअ

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२

दिनांक :-१७ सप्टेंबर, २०१९

संदर्भ : मा.मुख्यमंत्री तथा अध्यक्ष राज्य जल परिषद यांच्या अध्यक्षतेखाली दि.२४/७/२०१९ रोजी
रोजी झालेल्या बैठकीचे इतिवृत्त.

प्रस्तावना :

मराठवाडयाचा प्रदेश हा अत्यंत अवर्षणप्रवण व सातत्याने दुष्काळी प्रदेश आहे. पाण्याची नैसर्गिक उपलब्धता कमी असल्याने कोकणातील अतिरिक्त पाणी वळवून मराठवाडयासाठी उपलब्ध करून देणे हाच पर्याय उपलब्ध आहे. त्यासाठी सविस्तर सर्वेक्षणांती ज्या योजना आर्थिकदृष्ट्या व्यवहार्य ठरतील, अशा योजनांना मान्यता देऊन त्याची कामे सुरु करणेत येतील. कोकणातील नार-पार, दमणगंगा, उल्हास व वैतरणा या खोऱ्यांच्या लगत असलेल्या मराठवाडयातील गोदावरी नदी खोऱ्यातील पुणेगाव, गंगापूर, वाघाड, करंजवण, भंडारदरा, मुळा, कडवा, मुकणे, भावली इत्यादी धरणांच्या पाणलोट खोऱ्यात हे पाणी वळवून आणता येईल व त्यामार्गे पुढे मराठवाडयातील जायकवाडी धरणपर्यंत पोहोचू शकेल.

२. दि. ३०.०७.२०१९ रोजी झालेल्या मंत्रिमंडळ बैठकीत पश्चिम वाहिनी नदी खोऱ्यातून गोदावरी खोऱ्यातील मराठवाडयात पाणी वळविण्यासाठी प्रस्तावित नदीजोड प्रकल्पाबाबत जलसंपदा विभागाचे सादरीकरण केले. सदर सादरीकरणात नदीजोड प्रकल्पाबाबत तसेच जलसंपदा विभागाने मांडलेल्या प्रस्तावाबाबत सखोल चर्चा होऊन मा. मुख्यमंत्री महोदयांनी खालील बाबतीत पुढील कार्यवाही करण्यास तत्वतः मान्यता दिली आहे.

३. आंतरराज्यीय दमणगंगा-पिंजाळ नदीजोड प्रकल्प व राज्यांतर्गत नार-पार-गिरणा, पार गोदावरी, दमणगंगा-वैतरणा-गोदावरी व दमणगंगा-एकदरे-गोदावरी हे नदीजोड प्रकल्प राष्ट्रीय प्रकल्प म्हणून न घेता राज्यांतर्गत प्रकल्प म्हणून राज्याच्या निधीतून त्वरीत हाती घेण्यात यावेत. उपरोक्त नदीजोड प्रकल्पामुळे मुंबई शहरासाठी ३१.६० अघफू, गोदावरी खोऱ्यातील मराठवाडा भागात २५.६० अघफू व तापी खोऱ्यासाठी १०.७६ अघफू पाणी कोकणातून उपलब्ध होईल.

४. पश्चिम वाहिनी नदीखोऱ्यातील (कोकण) उल्हास, वैतरणा, नार-पार व दमणगंगा खोऱ्यात एकूण ३६० अघफू अतिरिक्त पाणी उपलब्ध आहे. सदर अतिरिक्त पाणी गोदावरी खोऱ्यात वळविणे शक्य आहे. त्यासाठी नवीन नदीजोड योजनांचे सविस्तर सर्वेक्षण व अन्वेषण त्वरीत हाती घेऊन व्यवहार्य योजनांचे सविस्तर प्रकल्प अहवाल तयार करावेत.

५. त्याअनुषंगाने पश्चिम वाहिनी नदी खोऱ्यातून (कोकण) अतिरिक्त पाणी मराठवाड्यात वळविण्यासाठी एकात्मिक राज्य जल आराखड्यात प्रस्तावित योजनांबाबत प्राथमिक अभ्यास करणेसाठी समिती गठित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :

पश्चिम वाहिनी नदी खोऱ्यातून (कोकण) अतिरिक्त पाणी मराठवाड्यात वळविण्यासाठी एकात्मिक राज्य जल आराखड्यात प्रस्तावित योजनांबाबत प्राथमिक अभ्यास करण्यासाठी पुढीलप्रमाणे समिती गठीत करण्यात येत आहे.

अ) समितीची रचना :

अ.क्र.	नाव	पदनाम
१	कार्यकारी संचालक, गोदावरी मराठवाडा पाटबंधारे विकास महामंडळ, औरंगाबाद	अध्यक्ष
२	कार्यकारी संचालक, कोकण पाटबंधारे विकास महामंडळ, ठाणे	सदस्य
३	मुख्य अभियंता, कोकण प्रदेश, मुंबई	सदस्य
४	मुख्य अभियंता, उत्तर महाराष्ट्र प्रदेश, नाशिक	सदस्य
५	मुख्य अभियंता, नियोजन व जलविज्ञान, नाशिक	सदस्य
६	अधीक्षक अभियंता, कोकण पाटबंधारे विकास महामंडळ, ठाणे	सदस्य
७	अधीक्षक अभियंता, लाभक्षेत्र विकास प्राधिकरण, औरंगाबाद	सदस्य सचिव

ब) समितीची कार्यकक्षा :

१. एकात्मिक राज्य जल आराखड्यात अंतर्भूत असलेल्या पश्चिम वाहिनी नदी खोऱ्यातून (कोकण) मराठवाड्यात पाणी वळविणेसाठीच्या नदीजोड योजनांचा अभ्यास करणे.
२. उपरोक्त नदीजोड योजनांच्या तांत्रिक व आर्थिक व्यवहार्यता विषयक बाबी एकात्मिक राज्य जल आराखड्यात अंतर्भूत निकषांच्या आधारे तपासणे.
३. व्यवहार्य नदीजोड योजनांच्या अंमलबजावणीसाठी प्राधान्यक्रम ठरविणे.

क) अहवाल सादर करण्याचा कालावधी :-

समितीने हा आदेश निर्गमित झाल्यापासून सहा महिन्यांच्या आत अहवाल सादर करावा.

(ड) इतर बाबी :

१. समितीच्या बैठकीसाठी अन्य तज्ञ व्यक्तीस विशेष निमंत्रित म्हणून बोलविण्याचे अधिकार समिती अध्यक्षांना असतील.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक क्र. २०१९०९१७१२५११३०७२७ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्र राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नावाने,

(र.रा.शुक्ला)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत :

१. मा. राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई
२. मा.मुख्यमंत्री महोदयांचे अपर मुख्य सचिव यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई
३. मा. मंत्री, जलसंपदा यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई
४. मा. राज्यमंत्री, जलसंपदा यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई
५. मा. विरोधी पक्ष नेते विधानसभा व विधानपरिषद
६. मा. मुख्य सचिव यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई
७. प्रधान सचिव (जसं), जलसंपदा विभाग यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई
८. सचिव (लाक्षेवि), जलसंपदा विभाग यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई
९. सचिव (प्रकल्प व समन्वय), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१०. महासंचालक, संकल्पन, प्रशिक्षण, जलविज्ञान, संशोधन व सुरक्षा, नाशिक
११. कार्यकारी संचालक, कोकण पाटबंधारे विकास महामंडळ, ठाणे
१२. कार्यकारी संचालक, गोदावरी मराठवाडा पाटबंधारे विकास महामंडळ, औरंगाबाद
१३. मुख्य अभियंता, नियोजन व जलविज्ञान प्रकल्प, नाशिक
१४. उपरोक्त सर्व समिती सदस्य
१५. सर्व उपसचिव, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१६. जसंअ कार्यासन संग्रहार्थ